

Интеркултурно възпитание и образование

Анализ на предаване: Нова ТВ "Темата на Нова" – "Ромите – От другата страна на стената".

Как медиите отразяват проблемите на ромската общност в България?(18. 04. 2006 г.)

Общо 375 са публикациите и модулите от предавания, свързани с ромското малцинство, от които 340 - във вестници и 35 - в телевизионни емисии. Това сочат данни от изследване, осъществено в периода 15 юни-15 септември 2005 г., по проект на *Центъра за независима журналистика*

Изследването включва вестниците "Монитор", "Новинар", "Сега" и "Труд", предаванията на БТВ "Шоуто на Слави", "БТВ репортерите" и "Сеизмограф", на "Нова телевизия" - "Тема", "На 4 очи" и "Коритаров live", на БНТ - "Панорама" и "Памет българска" и на СКАТ - "Атака".

53 на сто от публикациите и модулите съдържат интерпретации, а 47 на сто са по-скоро информационни. В 59 на сто от тях ромите и техните проблеми заемат централно място в текста, в 41 на сто биват намесвани покрай други събития и теми.

Изведените в интерпретативните текстове проблеми са най-вече в сферите на политиката - 29 на сто, престъпността – 14 на сто, и етническите отношения - 13 на сто. Преобладават интерпретативни текстове, в които се представят конфликтни ситуации – това са 59 на сто от изследваните информационни единици. Данните показват още, че изявеното в интерпретативните текстове отношение към ромския етнос е предимно

отрицателно и неутрално с лек превес на отрицателното - 35 към 32 на сто. (3)

Предаването “Темата на Нова” е част от информационната емисия новини “Календар” на Нова Телевизия. В това предаване се показват уникални кадри по актуални за България теми.

Излъченото на 08 август 2008г. предаване, е с тема: “Ромите – от другата страна на стената”. Отразява наболелия етнически проблем за всички градове в страната с оформените т. нар. “ромски махали”, в които липсва канализация, нормални постройки за живеене, необходимите санитарни помещения, пътна инфраструктура, както и подразделения на “Пожарна и аварийна безопасност”, “Бърза помощ” и “Полиция”.

Заснетия репортаж е от кв. Надежда, гр. Сливен, където в “Гетото Надежда”, както го наричат те, живеят около 20 000 души. Цялостната концепция на предаването, държи идеята да отрази реалното положение, контраста между два свята, този на ромите в гетото, в сравнение с този на всички останали “зад стената”. Това се постига, чрез кадри, коментари на гости и реално действащи лица, с помощта на ромска поезия, интервюта, словесни интерпретации, извесни фрази на френския писател Екзюпери и др. Водещия на предаването остава анонимен, като приема ролята на “задкулисен разказвач”. Гости на предаването са : Стела Костова – Председател на Ромската младежка организация, Христо Симеонов – пастор, Стоян Будаков – поет, като са включени и кадри от пленум на ЕС, с изказванията на Джордж Сорос – Председател на Институт Отворено общество и Владимир Шпидна – еврокомисар по социалните въпроси, заетостта и равните възможности.

Репортажа започва с акцент върху една група роми, най-вероятно от една фамилия, между които има представители и на двата пола, като тяхното облекло или аксесоари, подсказват разнородната им по вид дейност, която следва да ги изхранва. Следва общ поглед над “гетото”, като на непренуден фон стартира поема, отразяваща живота на ромите.:

“Тук, в махалата, стои вързан бял кон,

с освободени очи.

Има прах, шум, деца и мухи по земята.

Има и болка, но

за нея в някои друг стих.

Нощем? Светло е – от музика и свобода.

Свадбите свършват със заченати деца,

другаде се чува пиянска кавга.

(Пияните плачат заедно и малко по-късно пият по една.)

“А от тази страна на стената?”

там извън махалата,

няма бели коне, прах, деца, даже мухи.

Има сякаш по-малко болка!”

Стоян Будаков (2)

Автора на поемата е поканен за коментар. Историята продължава с прекрасен разказ на водещия за детето на двама родители, което е толкова очерователно и многообещаващо, поради което разказвача, го сравнява с Моцарт и таланта му. За фон на разказа и в контраст с “красивата” история, авторите на материала отразяват действителността в “махалата” и в какво се превръщат в следствие “малките принцове”.

Историята продължава с интервю с “председателя на младежката ромска организация” – г-жа Стела Костова. Тя говори за реалното положение на ромите в България, защо се получава тази повтаряемост на проблемните ситуации и какво според нея следва да се направи, за да се прекъсне “омагьосания кръг”. Провежда се разговор и с Христо Симеонов – пастор на “махалата”, който обяснява как реално всички управници са запознати с положението, като дори сегашния президент на Републиката е посещавал кв.Надежда, но до промени не се е стигнало (1-допълнителен текстов материал). В контраст водещия включва разказ-сравнение, в който обяснява, че “когато се появи роза в градината, всички градинари се грижат за нея..., но за хората няма градинари”. Следват кадри на ромски деца, като водещия коментира, как: “Само след няколко години тези очи, ще останат безжизнение, готови да приемат съдбата си такава, каквато им е поднесена.”

Включват се изказванията на “Председателя на Институт Отворено общество” – г-н Сорос и Еврокомисара по социалните въпроси, заетостта и равните възможности - г-н Шпидна, които говорят за факта че в Европа съществува дискриминация, че има етнически проблем спрямо ромското общество и че усилията трябва да бъдат насочени към сферата на образованието и че страните членки, следва да осигурят нормалните условия за живот на ромското население. В затвърждение г-жа Костова, коментира, че “колкото ромите са по-образовани, толкова те ще мислят за по-добри условия”.

С.Костова:... “Нашата държава подхожда към нашия етнос, така както към болно дете, което не се лекува. Аз защитавам една кауза, че това трябва да стане всеобхватна държавна политика, т.е. държавата да предприеме съответните мерки, да набележи тези мерки, да ги потплати финасово и от там нататък, тези гета да не си останат гета!”...

Автора на материала, продължава със сравнение между двете части на гр. Сливен, т.е. от двете страни на стената, която разделя “гетото” Надежда (“градът под Сливен”) от останалата част на града. В едната живее 1/5 от населението, “но условията на живот не се доближават и на 1/10 до условията над линията”, а “от другата страна на стената, работят и се развиват висшисти роми, лекари, историци, инженери...те не са живели тук, не живеят тук, не живеят и техните деца...”

Материала завършва с цитат на Антоан Дьо Сент Екзюпери: “Единствен ДУХЪТ, който дъхне върху глината, може да сътвори ЧОВЕКА!”

Идеята на автора за създаването на този материал, най-вероятно е поредена от наболялата действителност в България и непрекъснатите проблемни ситуации около ромската общност, както и от безсилието на управляващите да се справят с тях. Използването на ромска поезия е опит да се поднесе информацията по различен и общоприет, по-скоро красив начин, като обаче се набляга на факта, че действителността си е действителност и факта, че сме си сложили “розови очила” няма да я промени. (Стоян Будаков:..”Образа на ромите в поезията, не е романтичен, той по-скоро е реалистичен”...)

Тезата, която се застъпва е очевидната дискриминация на ромите в България, което даже е довело до отделянето им в “гета” и зад стени, което в случая, символизира ограничеността на възможностите на този етнос, определянето им като една по-нисша класа хора и даже опита за заличаването им или по-скоро опитите да се забрави, че съществуват.

Идеята, за равенството, която се пропандандира, изказва, че всички имаме равни права и свободи, както и шансове за реализация, но тя следва да има реално отражение в действията на хората, които са я приели, но автора ни показва, как в действителност всичко е само приказки, които реално не са подплатени с действия. Сравнението, което прави изтъквайки, че всички градинари се грижат само за “появилата се в градината роза” е опита му да покаже, как реално се извършва дискриминация на база “избор на красивото”, но в градината не растат само рози, а и хората не са цветя.

Всички се раждаме и умираме, живеем, храним се, дишаме. Ако ни бъдат предоставени възможности, се развиваме и израстваме в личности, които с действията си могат да допренесат за развитието на всички останали или най-малкото на нас самите, в името

на “един живот”, различен от биологичния смисъл на думата (“живот” – разждане, разтеж и развитие, възпроизводство и смърт). Онова, което ни прави различни от животните са душата и възможностите. Именно за тях говори автора на материала, тъй като във всеки един от нас, без значение какъв е цвета на кожата му, пола му, религията, която изповядва и т.н., има потенциал, които следва да се развие. Всяко едно от тези ромски деца е един “неоткрит Моцарт”. Тук се застъпва идеята за умственото развитие на ромските деца, които поради липсата на средства, не получават нормално възпитание, възможност да посещават училище и да се обучават, което свежда шансовете им за намиране на работа до минимум, което от своя страна ги праща на улицата, като ги превръща в потенциални престъпници и убиинци. Ето защо, в предаването се набляга на ролята на образованието, като възможност за развитието на всяко едно дете и следвателно бъдещетото прекъсване на “омагьосания кръг”, в който се намира ромската общност в България. Обучението и възпитанието на тези деца, ще доведе до тяхното умствено и духовно израстване, което да ги извади “от другата страна на стената” и подобно на техни други сънародници, които са имали възможност да се образуват, да заживеят един друг живот, в който няма да има “прах, деца и мухи и болката, сякаш, ще е по-малко”. Образованието е онази възможност за всички “неоткрити Моцарт” да бъдат открити.

Идеята за образоването на ромите, се подплатява, както от изказването на Г-жа Костова, така и от членове на ЕС. Тя се утвърждава като единствения начин за справяне с проблема на ромското общество. Интегрирането на ромите, като равноправни граждани на обществото, които спазват същите закони, като всички останал, ще допринесе в положителна насока, за развитието му като цяло. Ще намали дискриминационните нагласи в него, като това ще е база, за справянето с подобни проблеми, застъпени и при много други етноси. Ето защо, Европейския комисар г-н Шпидна, набляга в изказването си за свеобхватност на тази идея, която да бъде застъпена в политиката на всички страни членки на Европейския съюз и да се предприемат бързи действия за справяне с проблема.

В отговор на това, автора на материала, прилага изказването на Стоян Будаков, които изказва идеята, че трябва да имаш възможността да видиш всички страни на живота, за да можеш сам да разграничиш и осъзнаеш красивото от грозното и хубавото от лошото.

В това е заложена идеята за духовното извисяване на човека, чрез обогатяването му със знания, както теотетични, така и практически, което следва да е преуритетно в работата и обучението на ромските деца, за да ги превърне в равноправни членове на обществото.

Ролята на обществото в тази дейност се застъпва от учителите в образа на “ДУХЪТ”. Тяхната задача е както да превъзпитат тези деца в общоприетите морални правила и норми, така и да ги научат, не само на чисто теоретични знания от заложения материал, но и как практически да прилагат предоставените им знания и възможности.

Мярка за успеваемостта на тази идея може и е “създаването на ХОРА” от ромски произход, които живеят на равни начала с всички други членове на обществото, развиват се и се възпроизвеждат, но техните деца са далеч, “от другата страна на стената, извън гетото”.

Помощни средства:

(1) – Допълнителен материал.

Президентът Първанов [поиска](#) служителите на МВР да респектират всеки нарушител на реда, без значение от неговият етнос и религия, по случай вълненията в Красна Поляна. Премиерът Станишев пък заявил, че трябва сериозно разследване на причините довели до сблъсък на Българи и Роми. Обявил се против разпалването на етносни проблеми.

Винаги много съм се удивявал на начина, по който се изразяват политиците. „Няма етническо напрежение”, казва Цветелин Кънчев, и се обявява за откриване на заснетия от камерите ром викаш „Смърт на Българите”. Донът гордо заявява, „кой говори на ромите? Аз. Кой може да спре ромите? Аз”. А на ромите казва – „никого няма да слушате, докато не кажа аз. Няма скинари, ако не кажа аз”. Не знам, ако аз бях ром бих се обидил някой да ми отнема правото на разум и избор, казвайки ми, че не мога да имам мнение, ако той не ми е казал какво е то. Ясно е, че дон Цеци признат от съда за нанесен от него незаконен побой над трето лице иска да се идентифицира като циганският Доган и да се покаже властен в политиката. Обаче аз не съм убеден, че вектора на неговият интерес и този на всички ромски общности съвпада напълно, и ще съвпада с времето. Но както казах всеки има право на свое мнение.

Етническо напрежение между Българите и Ромите има от години. Трябва да си истински политик, за да заявиш, че няма. Уплашените и ядосани цигани викащи „Смърт

на българите”, нападащи всеки бял младеж и трошещи автомобили не са се вдигнали заради това, че ден преди това е станал инцидент. Вдигнали са се и защото не вярват, че са третирани като равноправни граждани и държавата ще им помогне.